

FİKİR VE SANAT ESERLERİNİN CEZAI HİMAYESİ

Prof. Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI

Genel Olarak

Fikir ve sanat eserleri, sadece "insanın" ürünü değildir, aynı zamanda "insanlığın" ürünüdür. Gerçekten, canlılar aleminde "insan kimliğini" en belirgin biçimde temsil eden beşeri ürün, fikir ve sanat eserleridir. Uygarlık, varlığını, her zaman fikir ve sanat eserlerine borçlu olmuştur.

Fikir ve sanat eserleri "hukuki himayenin konusu olur mu olmaz mı" tartışması bugün artık aşılmıştır. Günümüzde, uygar toplumlar, insanın en değerli ve baş ürünü olan fikir ve sanat varlıklarını istisnasız korumaktadırlar (IHED. m.27)*

Anayasamız, 25. Maddesinde düşünce ve kanaat hürriyetini, 26. Maddesinde düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetini, 27. maddesinde bilim ve sanat hürriyetini, 28. maddesinde basın hürriyetini 64. maddesinde sanatın ve sanatçının korunmasını düzenlemiştir. Söz konusu bu durum, fikir ve sanat eserlerinin, hem kişi hem de toplum bakımından ne kadar çok önemli olduğunu, dolayısıyla hukuki himayenin zorunluluğunu açıkça ortaya koymuş bulunmaktadır.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

Ülkemizde fikir ve sanat eserleri, 5846 s. "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu" ile hukuki himayenin konusu yapılmıştır. Kanun altı

* İnsan Hakları Evrensel Demeci, RG. 27.5.1949, 7217.

bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, fikir ve sanat eserleri tanımlanmış ve tasnif edilmiştir. İkinci bölümde Eser sahipliği düzenlenmiştir. Üçüncü bölümde Fikri haklara yer verilmiştir. Dördüncü bölümde eser sözleşmesi ve eser üzerinde tasarruflar düzenlenmiştir. Beşinci bölümde, fikri hakların hukuki ve cezai himayesine yer verilmiştir. Altıncı bölümde çeşitli hükümler yer almıştır.

Fikir ve sanat eserlerinin bu düzenlemesinde, biz, sadece, "fikri hakların cezai himayesi" üzerinde duracağız. Tabii, fikri hakların cezai himayesini açıklayabilmek için, önce fikri hakların ne olduğunu söylemek gerekmektedir.

Fikri haklar denince, genel olarak, bir eser üzerinde o eserin sahibi olan kişinin hakları anlaşılmaktadır. Bir eserin sahibi, onu meydana getirendir (m.8). Eser sahibinin eser üzerinde hakları "manevi haklar" ve "mali haklar" olarak belirlenmiştir.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, 71. maddede "manevi haklara" saldırıları, 72. maddede "mali haklara" saldırıları suç saymıştır. Kanun, 73. Maddede, diğer ihlalleri düzenlemiştir.

Suçların takibi Görevli mahkeme

Suçlar, şikayet üzerine takip edilmektedir. Kanun, 75. maddede "71, 72, 73. maddelerde sayılan suçlardan dolayı kovuşturma şikayete bağlıdır" demektedir. Şikayete hakkı olan kimse, her suçta suçla ihlal edilen ve cezayla korunan "hukuki menfaatin" hamili olan kişi veya kişilerdir.

Ancak, Kanun (m.75), bazı şartlarda, mağdurdan başka kişilerin de şikayet hakkını kullanabileceklerini hükme bağlamıştır. Bunlar, şartlarına göre (m. 75/1,2), Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, mağdurun mensubu olduğu meslek birliği,

1. Düşünceler, tartışmalar ve tanımlar için Bkz. Ayiter Nuşun, hukukta Fikir ve Sanat Eserleri, Ankara, 1972, s. 29vd.

Basın-Yayın Genel Müdürlüğü ve Türk basınını temsil eden kurumlardır.

Kanun şikayette bulunmanın başlangıcında ve süresinde genel kuraldan (TCK. m. 108) ayrılmıştır. Kanun, şikayette bulunmanın başlangıcı ve süresi konusunda, "Ceza davasının fiilin icrasından itibaren bir yıl içinde açılması gerekir" hükmüne yer vermiştir.

Kanun, kovuşturmaya ilişkin işleri, CMUK. nun 423. maddesi anlamında acele işlerden saymıştır.

Kanunun ihlalden doğan hukuk ve ceza davalarında, görevli mahkeme, Asliye hukuk ve Asliye ceza mahkemeleridir" (m. 76).

Kanun, ihlallerin, "Şahsi Dava", yolu ile takibine de imkân vermiştir. Esasen bu yol, şikayet yoluyla takibin önüne geçmiştir. Gerçekten, 76. maddede, şahsi dava açılmışsa CMUK.nun 358. maddesi hükmü uygulanır (m. 76/2) denmektedir. CMUK'nunun 358. maddesi "Sanık mahkûm olmasa, mahkeme, şahsi hak talebi hakkında da hüküm verir" hükmüne yer vermiştir.

Ayrıca, CMUK., 344. maddede, "Hususi nizamlar ve kanunda yazılı edebi ve sınai mülkiyetler ve güzel sanatlar mülkiyetine müteallik suçlar" şahsi dava açmak yoluyla takip edilirler hükmüne yer vermiştir.

Ceza davasıyla birlikte, elbette, "şahsi hak" talep edilmesi mümkündür. Ancak, beraat halinde, şahsi hak talebine ilişkin uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için dosya res'en hukuk mahkemesine havale olunur (m. 76/2).

Suçun faili

Suçun faili kanunun suç saydığı fiili işleyen kimsedir.

Kanun, suçun failini 74. maddede düzenlemiştir.

Kanun, 74. maddede, 71, 72 ve 73. maddelerde yer alan suçların kural olarak herkesin faili olabileceğini kabul etmiştir.

Ancak, bu maddelerde sayılan suçlar, hizmetlerini ifa ettikleri sırada, bir işletmenin temsilcisi veya mustahdemleri tarafından işlenmiş olursa; suçun işlenmesine engel olmayan işletme sahibi veya müdürü, yahut her hangi bir nam ve sıfatla olursa olsun, işletmeyi fiilen idare eden kimse dahi, suçu işleyen temsilci veya mustahdemler gibi cezalandırılır.

Görüldüğü üzere, Kanun, başkasının fiilinden sorumlu olmak anlamında bir tür "objektif sorumluluk" esasına yer vermiştir.

Gene, suç oluşturan fiilin işlenmesi işletme sahibi veya müdürü yahut işletmeyi fiilen idare eden kimse tarafından emredilmişse, bunlar fail gibi; temsilci veya mustahdem ise "yardımcı" gibi cezalandırılırlar.

Bu hüküm eleştiriye açıktır. Bir kere kimsenin suç oluşturan bir fiilin işlenmesini "emretmek" biçiminde bir erki bulunmamaktadır (Bkz. v krş. Any. m. 137, TCK. m. 49). Böyle olunca ifade temelde yanlışdır. Öte yandan, suça iştiraki "mahfuz tutan" bir düzenlemede hükümde yer alan "yardımcı" sözünün Ceza Hukukunda ne anlama geldiğini belirlemek pek kolay değildir. Ceza hukukunda böyle bir müessese bulunmamaktadır. Bir an için diyelim ki, yardımcıdan maksat "feri failliktir", bu halde fiili irtikap edenin hangi esasa dayalı olarak ferî fail gibi cezalandırıldığını anlamak kolay olmamaktadır.

Kanun, işleri çevrilirken 71, 72 ve 73. maddelerde yer alan suçlardan biri işlendiğinde, tüzel kişiyi suçun diğer failleriyle birlikte, Kanunun tabiriyle "diğer suçlularla birlikte" masraf ve "para cezasından" "müteselsilen" sorumlu tutmaktadır. Burada, "masraf" bakımından müteselsil sorumluluğu anlamak mümkündür. Ancak, cezanın şahsıslığı esasına dayalı bir ceza hukuku düzeninde, para cezası söz konusu olduğunda, tamamen özel hukuk müessesesi olan müteselsil sorumluluğu bir yere oturtmak mümkün olamamaktadır. Burada, maalesef, özen gösterilmeden kafeme alınmış olan bir kanun hükmüyle karşı karşıya bulunulmaktadır.

Esasen hiçbir esasa dayanmayan bu kendine özgü faillik kavramları dışında, Kanun, ayrıca, 71, 72 ve 73. maddelerde yer alan suçlara iştirak edilebileceğine de işaret etmiş bulunmaktadır. Gerçeği söylemek gerekirse, Kanunun bu böylesine muğlak düzenlemesini anlamak hiç de kolay değildir.

Manevi haklara tecavüz edilmesi halinde oluşan suçlar

Manevi hakların ihlali olan suçlar, Kanunun değişik 71. maddesinde düzenlenmiştir. Bu suçlar sadece "kast" ile işlenebilmektedirler. Bu demektir ki, söz konusu suçların "taksirli" biçimi bulunmamaktadır.

Ancak, Kanunun düzenlemesi, kendi içinde çelişkilidir. Gerçekten, Kanun, 71. maddede cezai sorumluluğun esasını "kusurlu sorumluluğa" dayandırırken, 74. maddede, her nedense ayrıca "objektif sorumluluğa" dayandırmış bulunmaktadır. Bilindiği üzere, bu iki kavram birbiriyle bağdaşmamaktadır.

Kast, failin, 71. maddenin suç saydığı fiili bilmesi ve onu istemesi iradesidir.

Kanunun suç kimliğini kazandırdığı fiiller şunlardır

1. İster alenileşmiş olsun, isterse olmasın, eser sahibinin veya halefinin yazılı izini olmadan, bir eserin umuma arzedilmesi veya yayımlanması suç sayılmıştır.

Suçun oluşması için eserin "alenileşmiş olması (m.7), yani üçüncü kişiler tarafından algılanabilir olma şartı aranmamıştır. Sahibinin veya halefinin yazılı izini olmadan eserin umuma arzedilmiş veya yayımlanmış olması halinde suç oluşur.

"Umum" kamu anlamındadır. Eserin sahibi onu meydana getirendir. Halefi onun yerine geçen, yani mirasçısı olan kimse veya kimselerdir (m. 8, 9). Eserin sadece bir kısmının umuma arzedilmiş veya yayımlanmış olması halinde de suç oluşur. İzin hukuka uygunluk nedenidir. Kuşkusuz, yazılı izinin bulunması halinde, umuma arz veya yayımlama eylemleri hukuka uygunluk kazanırlar.

2. Eser sahibinin veya halefinin yazılı izini olmadan bir esere veya çoğaltılmış nüshalarına "ad koymak" suç sayılmıştır.

Kanun, 15. maddede, "adın belirtilmesi yetkisini" münhasıran eser sahibine vermiştir. Bir eserin kimin tarafından vücuda getirildiği uyuşmazlık konusuysa, eserin kime ait olduğuna mahkeme karar verir. Böyle olunca, bir esere veya çoğaltılmış nüshalarına, eser sahibinin veya halefinin izini olmadan bir kimsenin adını koymakla suç oluşmaktadır.

Rıza, fiili suç olmaktan çıkarır.

3. Başkasının eserini kendi eseri olarak, kendisinin eserini başkasının eseri olarak göstermek suç sayılmıştır.

Gene, Kanun, 15. maddesinin 2. fıkrası hükmüne aykırı hareket etmeyi suç sayılmıştır. Onbeşinci maddenin ikinci fıkrası hükmü, "bir güzel sanat eserinden çoğaltma ile elde edilen kopyelerle bir işlemenin aslı veya çoğaltılmış nüshaları üzerinde asıl eser sahibinin ad veya alametinin kararlaştırılan veya adet olan şekilde belirtilmemesi ve vücuda getirilen eserin bir kopye veya işleme olduğunun açıkça gösterilmesi şarttır" hükmünü getirmiştir. Hükmüne aykırı hareket bu suçu meydana getirir.

4. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39 ve 40. maddelerdeki hallerde, kaynak göstermemek veya yanlış yahut kifayetsiz veya aldatıcı kaynak göstermek suç sayılmıştır.

Kaynak göstermemek, fikrin alındığı kaynağı hiç zikretmemek, tamamen görmezlikten gelmektir. Yanlış yahut kifayetsiz veya aldatıcı kaynak göstermek, kaynak göstermemeye eşit sayılmıştır. Kanun bu düzenlemesiyle, başkalarının fikirlerinden alıntı yapanların, doğruluk kurallarına uygun davranışlardan birini veya birkaçını birlikte yapmakla suç oluşur.

Kanun, 32. maddede, "hadisenin mahiyeti ve vaziyetin icabı gerektirmediği hallerde söz ve nutuk sahiplerinin adı zikredilmeyebilir" demektedir. Bunun tersi hallerde, yani hadisenin

mahiyeti ve vaziyetin icabı gerektirdiği takdirde söz ve nutuk sahiplerinin adını zikretmemek bu suça vücut verir.

Kanun, 33. maddede, yayımlanmış eserlerin, münhasıran eğitim-öğretim maksadıyla, yararlanmak amacı olmadan, bedava temsil edilmelerini, ancak eserin ve eser sahibinin adının mutata şekilde zikredilmesini hükme bağlamıştır. Bu hükme uymamak kaynak göstermemek, dolayısıyla suç sayılmaktadır.

Kanun, 34. maddede, eğitim ve öğretim için seçme ve toplama eserleri düzenlemiştir. Bu hallerde, eser ve eser sahibinin adını mutata şekilde zikretmek zorunluluğu getirilmiştir. Buna uymamak, kaynak göstermemek sayılmıştır.

Kanun, 35. maddede, "iktibas yapmaya", yani "alıntı yapmaya" imkan sağlamıştır. Ancak, Kanun, iktibasın belli olacak şekilde yapılmasını, ilim eserlerinde iktibas hususunda kullanılan eserin ve eser sahibinin adından başka bu kısmın alındığı yerin belirtilmesini zorunlu kılmıştır. Bu kurala aykırı davranmak, kaynak göstermemek sayılmıştır.

Kanun, 36. maddede, gazete veya dergilerden yapılacak alıntılar düzenlemiş, bütün bu hallerde, kendisinden alıntı yapılan gazete, dergi ve ajansın ve eğer bunlar da başka bir kaynaktan alınmışlarsa o kaynağın adının, tarih sayısından başka makale sahiplerinin adının, müstear adı veya alametinin zikredilmesini zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluğa uyulmaması, kaynak gösterilmemesi suçunu oluşturur.

Kanun, 37. maddede, röportaj mahiyetinde olmak üzere, günlük hadiselerle ilgili olarak, fikir ve sanat eserlerinden bazı parçaların alınmasına izin vermiştir. Ancak, maddede, eserin ve eser sahibinin isminin zikredilip edilmeyeceği hususu düzenlenmemiştir. Oysa, kaynak göstermeden alıntı yapmayı suç sayan 71. madde, diğer maddeler yanında, 37. maddeye de yer vermiştir. Kuşkusuz, eksikliği, yorumla tamamlamak ve dolayısıyla eser sahibinin isminin zikredilmemesini, kaynak göstermemek suçunu oluşturduğunu kabul etmek gerekmektedir.

Kanun. 39. maddede, bestekarlara tanınan hakları ve yükümlülükleri düzenlemiştir. Bestekarlar bestelerinde kullandıkları edebiyat eserinin ve eser sahibinin adını belirtmek zorundadırlar. Bu zorunluluğa uymamak halinde, kaynak göstermemek suçu oluşur.

Son olarak, Kanun. 40. maddede, "kopya ve teşhiri" düzenlemiştir. Madde hükmüne uymamak suç sayılmaktadır.

Bu suçların cezası, üç aydan bir yıla kadar hapis ve 300 milyon liradan 600 milyon liraya kadar ağır para cezasıdır. Kanun, bu cezaların, "Kişiler hakkında..." olduğunu ifade etmiştir. "Kişiler" terimi kuşkusuz tüzel kişileri de ifade etmektedir, ancak, burada kişilerden maksat, her halde gerçek kişilerdir.

Mali haklara tecavüz edilmesi halinde oluşan suçlar

Kanun, fikir ve sanat eserlerine ilişkin mali hakların neler olduğunu ve bu hakların hamillerini 20. ve sonraki maddelerde düzenlemiştir.

Kanun, mali hakları, 72. maddede cezai himayenin konusu yapmış, dolayısıyla mali hakların ihlallerini suç saymıştır.

Ancak mali hakların hukuki ve daha özel olarak cezai himayesi sınırsız değildir. Gerçekten, Kanun 26. maddede, eser sahibine tanınan mali hakların "zamanla mukayyet" olması esasını getirmiştir. Koruma süresi, eser sahibinin yaşadığı müddetçe ve ölümünden itibaren 70 yıl devam eder (m. 27). "Türkçeye tercüme hususunda koruma sürese" 28. maddede düzenlenmiştir.

Mali hakların korunması süreleri, 72. maddede öngörülen suçların önşartını oluşturmaktadır. Söz konusu suçların cezalandırılabilmeleri için, kanunun suç saydığı fiillerin, belirtilen bu süreler içinde işlenmesi gerekmektedir. Kanunun koyduğu koruma süreleri dışında, fikir ve sanat eserlerinden iktisaden yararlanma herkesin hakkıdır.

Kanunun, 72. maddede öngördüğü suçlar, sadece "kast" ile işlenebilirler. Suçların, taksirli biçimi yoktur. Kanunun suç saydığı fiillerin taksirle işlenmesi halinde her halde hukuki sorumluluk doğar. Kast, kanunun suç saydığı ve yapılmasını yasakladığı fiilleri, failin bilerek ve isteyerek işlemesi iradesidir.

Suçun işlenebilmesi, mağdurun, yani Kanun ifadesiyle "hak sahibinin" rızasının yokluğuna bağlanmıştır. rızanın bulunması fiili suç olmaktan çıkarır. Rızanın "yazılı izin" biçiminde ortaya çıkması aranmıştır.

Kanun suçların fiillerini "Kişiler..." olarak ifade etmiştir. İhlal halinde kişilere verilecek ceza ceza üç aydan bir yıla kadar hapis ve 300 milyondan 600 milyon liraya kadar ağır para cezasıdır.

72. maddede öngörülen suçlar şunlardır:

1. Bir eserden onu işlemek suretiyle faydalanmak hakkı münhasıran eser sahibine aittir (m. 21). Onun içindir ki, bir eseri, hak sahibinin rızası olmaksızın herhangi bir şekilde "işlemek" suç sayılmıştır.

Kanun, "işlenmenin" ne olduğunu 6. maddesinde tanımlamış ve "işlenmelerin" neler olduğunu saymıştır. Kanun, işlenmeleri, diğer bir eserden yararlanmak suretiyle vücuda getirilen bu esere nisbetle müstakil olmayan fikir ve sanat ürünleri olarak tanımlamıştır.

O halde bir eserden, sahibinin yazılı izni olmadan, bilerek ve isteyerek, herhangi bir şekilde, işleme bir eser meydana getirmek, bu maddedeki suçu oluşturmaktadır.

2. Bir eserin aslını veya işlenmelerini kısmen ya da tamamen çoğaltma hakkı münhasıran eser sahibine aittir (m. 22). O nedenle ki, bir eseri, hak sahibinin izni olmaksızın, herhangi bir şekilde "çoğaltmak" suç sayılmıştır.

Ancak, Kanun, fikir ve sanat eserlerini, hak sahibinin izinine başvurulmaksızın, "amme intizamı mülahazasıyla" (m. 30) veya "şahsan kullanma" (m. 38) amacıyla, her çeşit çoğaltmaya izin vermiştir. Bu demektir ki, "amme intizamı mülahazası" ve "şahsan kullanma" birer hukuka uygunluk nedenidir. Tabii, bu halde fiil suç olmaz.

Kanun, 7. maddede, "çoğaltma" terimini kullanmış, ama çoğaltmanın ne olduğuna, 22. maddede, 2. ve 3. fıkrada işaret etmiştir. Hak sahibinin yazılı izini olmaksızın, bir fikir ve sanat eserini, bilerek ve isteyerek, bu tanımlara aykırı bir biçimde çoğaltmak bu suçu oluşturmaktadır.

3. Bir fikir ve sanat eserinin aslından çoğaltma ile elde edilen nüshaları ancak hak sahibi tarafından veya onun rızasıyla satışa çıkarılabilir, dağıtılabılır veya diğer bir şekilde ticaret mevkiine konulma suretiyle umuma arzedilebilir, dolayısıyla eser yayımlanmış sayılır.

Bunun içindir ki, Bir eser veya işlenmelerinin, çoğaltılmış nüshalarının, çoğaltan kişi tarafından, hak sahibinin yazılı izini olmaksızın satılması, satışa veya tedavüle arzedilmesi suç sayılmıştır.

Burada, kanunun yapılmasını yasakladığı fiillerden birini veya birkaçını birlikte yapmakla suç oluşmuş olmaktadır.

Öyle sanıyoruz ki, bir fikir ve sanat eserini, bir kimse, hem çoğaltır, hem de kendisi çoğalttığını satarsa veya satışa veya tedavüle arzederse, bir değil, iki ayrı suç işlemiş olur, dolayısıyla fiiller ayrı ayrı cezalandırılır ve cezalar ictima ettirilir.

4. Kanun, Fikir ve sanat eserlerini yaymak, teşhir (m. 23, 25, 40) ve temsil (m. 24) etmek suretiyle ondan yararlanmak hakkını sadece eser sahibine münhasır kılmıştır.

O yüzden ki, Kanun, bir eser veya işlenmelerini, hak sahibinin rızası olmaksızın, temsil veya teşhir eden, umumî yerlerde

gösteren veya radyo yahut buna benzer araçlarla yayan kimselerin cezalandırılmasını emretmiştir.

"Temsil", "teşhir", "yayma", "umumi yerlerde gösterme" kavramları, 23. ve 24. maddelerde açıklanmış / tanımlanmış bulunmaktadır.

5. Bir eseri ve işlenmelerini, hak sahibinin yazılı izini olmaksızın, bilerek ve isteyerek kiralamak suç sayılmıştır.

6. Eser sahibinin izini olmadan yapılan nüshaları "ithal etmek" suç sayılmıştır.

"İthal etmek" bir fikir ve sanat eserini yurda sokmaktır. Fikir ve sanat eserinin yurda sokulmasıyla birlikte bu suç oluşur.

Diğer suçlar

Kanun, değişik 73. maddede, ayrıca "diğer suçlara" yer vermiştir.

"Diğer suçlar" madde başlığı altında yer alan suçlar, aslında mali hakların ihlallerini oluşturmaktadır. Bundan ötürüdür ki, bu başlık altında yer alan suçların, mali haklar başlığı altında eritilmesi mümkündür. Bu suçların kavramsal hiçbir nitelik taşımayan "Diğer suçlar" başlığı altında düzenlenmiş olması, isabetsiz olmuştur.

73. maddede yer alan suçlar ancak "kast" ile işlenebilirler. Bu suçların da "taksirli" biçimi yoktur. Kuşkusuz, kanunun suç saydığı fiilleri taksirle işlemek, şartlarının bulunması halinde hukuki sorumluluğa vücut verebilir.

Maddede yazılı suçları işleyen "Kişiler hakkında üç aydan üç yıla kadar hapis ve 300 milyondan 600 milyon liraya kadar ağır para cezası hükmolunur".

73. maddede suç sayılan davranışlar şunlardır:

1. Birinci fıkranın 1. bendinde, kanununa aykırı olarak çoğaltıldığı bilinen veya bilinmesi icabeden bir eserin nüshalarını,

- satışa çıkarmak
- kar sağlamak veya diğer herhangi bir surette yararlanmak maksadıyla "bunlardan umumi yerlerde temsil yapmak"
- veya radyo ile yayımlamak

suç sayılmıştır.

Bu madde hükmü, sadece çok kötü bir biçimde kaleme alınmamış, aynı zamanda söz dizimi bakımından da yanlış kaleme alınmıştır. Kanunda bir hükmün böylesine kötü bir biçimde kaleme alınmış olması, aymazlık değilse, hayret edilecek bir konudur.

Kanun, bir eserin aslını ve işlenmelerini çoğaltma hakkını 21. maddede düzenlemiştir. Kanun "bu kanun hükümlerine aykırı olarak" ifadesiyle, 21. maddedeki düzenlemeyi kastetmiş bulunmaktadır.

Fail bir eserin "hukuka aykırı olarak çoğaltıldığını" bilmiyorsa veya bilmesi de icap etmiyorsa, bu halde, fiili hata söz konusu olduğundan ve hata esaslı ise kast kalktığından, fiil suç teşkil etmez.

Taksirli bir davranışının sonucu olarak failin hataya düşmesi halinde, suçun taksirli biçimi olmadığından, sadece hukuki sorumluluğu söz konusu olabilir.

2. Birinci fıkranın 2. bendinde, kanuna aykırı olarak satışa çıkarıldığı bilinen veya bilinmesi icabeden bir eserin nüshalarını,

- başkalarına satmak
- kar sağlamak veya diğer herhangi bir surette yararlanmak maksadıyla "bunlardan umumi yerlerde temsil yapmak"
- veya radyo ile yayımlamak

suç sayılmıştır.

yukarıdaki eleştiriler bu hüküm için de geçerlidir.

Fail bir eserin "hukuka aykırı olarak satışa çıkarıldığını" bilmiyorsa veya bilmesi de icap etmiyorsa, bu halde, yukarıdaki gibi fiili hata söz konusu olduğundan, dolayısıyla hata esaslı ise kast kalktığından, fiil suç teşkil etmez.

Taksirli bir davranışın sonucu olarak failin hataya düşmesi halinde, suçun taksirli biçimi olmadığından, sadece hukuki sorumluluğu söz konusu olabilir.

3. Birinci fıkranın 3. bendinde, mevcut olmadığı veya üzerinde tasarruf yetkisi bulunmadığı bilinen veya bilinmesi icabeden mali bir hakkı veya ruhsatı

- başkasına devretmek
- veya vermek
- yahut rehin etmek
- veyahut herhangi bir tasarrufun konusu yapmak

suç sayılmıştır.

Failin mali bir hakkının veya tasarruf yetkisinin varlığı konusunda hataya düşmüş olması halinde, hata esaslı ise, fiili hata söz konusu olduğu, dolayısıyla kast kalktığı için bu suç oluşmaz.

4. Kanun, birinci fıkranın 4. bendinde, kendisine sözleşme veya kanunla müsaade edilen miktardan fazla nüsha çoğaltmayı veya çoğalttırmayı suç saymıştır.

Sözleşmenin veya kanunun müsaade ettiği miktardan fazla nüsha çoğaltılması veya çoğalttırılmasıyla birlikte suç oluşur. Kanun çoğaltmanın ve çoğalttırmanın saikine itibar etmemiştir.

5. Kanun, birinci fıkranın 5. bendinde, bu kanun hükümleri-ne aykırı olarak çoğaltıldığı bilinen veya bilinmesi icabeden bir eserin nüshalarını ticari amaçla elinde bulundurmamayı suç saymıştır.

Ticari amaçla çoğaltıldığı bilinen veya bilinmesi icabeden bir eserin nüshalarını elinde bulundurmakla suç işlenmiş olur. Bu demektir ki, buradaki suçun oluşması için hukuka aykırı olarak çoğaltılmış eserin sadece elde bulundurulmuş olması yetmez, o şeyin, ayrıca "ticari bir amaçla elde bulundurulmuş olması gerekmektedir.

Görüldüğü üzere, Kanun, bu suça mahsus olmak üzere, "genel kast" yeterli görmemiş, suçun oluşması için ayrıca "özel kesta" yer vermiştir.

Kuşkusuz, yukarıda belirtildiği biçimde, fiili hata bu suçta da söz konusu olabilmektedir. Bu halde, kastın yokluğundan ötürü fiil suç olmaz.

6. Son olarak, Kanun, birinci fıkranın 6. bendinde, "Yegane amacı bir bilgisayar programını korumak için uygulanan bir teknik aygıtın geçersiz kılınmasına veya izinsiz ortadan kaldırılmasına arayan herhangi bir teknik aracı ticari amaç için elinde bulunduran veya dağıtan" kimseyi cezalandırmaktadır.

Bir suçun işlenmesi için de genel kast yeterli değildir, ayrıca özel kastın bulunması gerekmektedir. Özel kast, "teknik aracı" ticari bir amaç için elinde bulunduraktır. Söz konusu teknik araç, böyle bir amaç için elde bulundurulmuyorsa, kuşkusuz suç da yoktur.